

bevegelses

kultur & trender www.vg.no

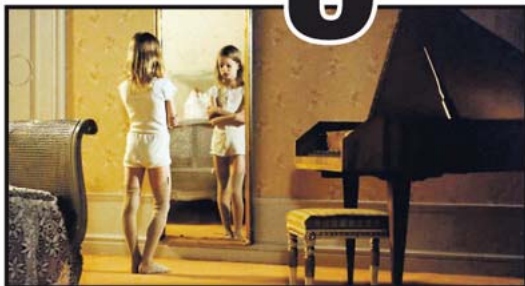
Flytter høstutstilling

Årets Høstutstilling i Oslo skal i år også vises i Stavanger. I dag (onsdag) åpnes landets mest omtalte og eldste kunstutstilling i Stavanger kunstforening. Utstillingen med de 108 kunstnerne skal vises frem til 2. november.

40 44

ONSDAG 15. OKTOBER 2008 VG

Bergman i bilder

LILLE LINN: Linn Ullmann spilte sin mors rolle som barn i «Hostsonaten». Foto: ARNE CARLSSON

Av KIRSTI HOVLAND og LINN C. OLSEN (foto)

FREDRIKSTAD (VG) Liv Ullmann ligger i en likkiste og leser Hollywood Reporter under innspillingen av «Ansikt til ansikt». Dette øyeblikket lever videre takket være Bergmans fotograf gjennom de siste 20 år, Bengt Wanselius (62).

Han står bak den første store fotobiografien om den svenske mesterregissøren, som slippes i Norge i disse dager.

Her er bilder av Bergman med armene rundt livet til Ullmann under opp-takene av «Skammen» på Fåro. Her er bilder av datteren, den den gang lille Linn Ullmann i «Hostsonaten», der hun spilte sin mors rolle som barn. Her er et fortrolig og nært øyeblikk mellom Ingrid Bergman og Ingmar Bergman under innspillingen av «Hostsonaten», der en rekke scener ble spilt inn i Norge.

I boken finner man også et fotografi av Bergman som instruerer sine skuespillere med pistol – og et fotografi av Bergman som er til sengs i en pause med sin venn og skuespiller gjennom over 60 år, Erland Josephson.

Josephson har også skrevet et venneportrett og kapittelinnledningene i boken som er en biografi over hele Bergmans produktive liv fra 1938 til 2003.

Enormt verk

Det er det prestisjefylte amerikansk-tyske forlaget Taschen som nå utgir praktverket som er seks kilo tungt og rommer mer enn 1100 bilder. Så tung er boken at den er sydd med manuell symaskin – den ble for tung for bindingsmaskinene.

Boken, «Regi Bergman» er midnattsblå og var tenkt til å bli Ingmar Bergmans 90-års

Med scener fra livet med Liv og Linn

presang. Men Bergman døde som kjent i fjor sommer. Gjennom sin ansettelse som fotograf på Dramaten kom Wanselius til å bli Ingmar Bergmans hovedfotograf på scene og TV-produksjoner de siste 20 årene. Han gjorde blant annet «Sara-band» med Liv Ullmann og Erland Josephson og han gjorde «Den gode viljen» der Bergman hadde manus og Ullmann regien.

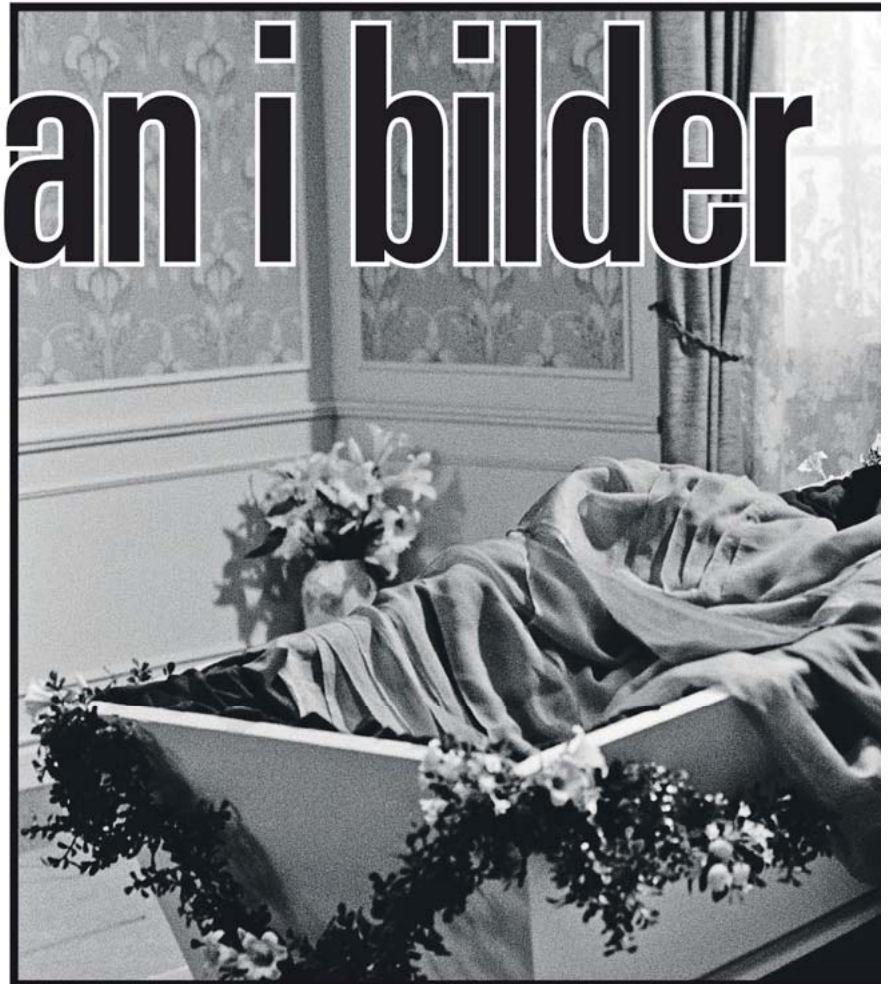

KLOVNER BERGMAN: Dette bildet fikk ikke Bengt Wanselius publisere før etter at Bergman var død. Foto: BENGT WANSELIOUS

– Hvordan var forholdet mellom de to, Wanselius?

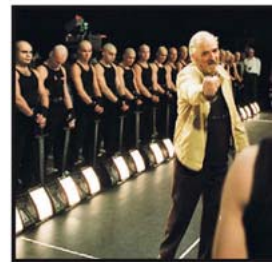
– Det er klart at man kjente hva som hadde vært og fortsatt fantes mellom de to. Det var ild, temperament, men det var også varme, sier han.

For to år siden kom Taschen, som har verdensdistribusjon når det gjelder bøker, på ideen om å lage en fotobiografi om Bergman sammen med det svenske forlaget Max

REGI MED PISTOL:

Her instruerer Bergman sine skuespillere hvordan de skal spille inn en scene i TV-filmen «Sista skriket», som handler om en stumfilmregissør som ble mishandlet av filmselskapets direktør. Foto: BENGT WANSELIOUS

Ström. Wanselius ble bedt om å ta hånd om jobben.

– Jeg forsto ikke hvilken «killer» det var, sier Wanselius til VG.

Men om det har vært et hardt og travelt arbeid, så har det gitt resultater. Boken har nå bestillinger fra 54 land, og har nylig kommet ut i Sverige og i Storbritannia.

Taschen skal lage en serie på fem av vår tids mest betydelige filmregissører. Boken om Stanley Kubrick var den første. Så kommer Bergman nå, sier Wanselius og antyder at Fellini er neste regissør Taschen skal presentere omfangsrikt.

I bokens svenske førsteopp-lag er hver bok unik. Her følger ulike filmremser fra den

siste filmen Bergman gjorde, «Fanny og Alexander», og her er også en DVD med Bergmans egne småfilmer.

750 000 bilder har han og Tascens egen filmjournalist, britiske Paul Duncan gått gjennom. Mye av materialet kommer også fra Bergmans eget arkiv. Her er bilder av legendariske Lennart Nilsson, samt bilder av fotografene KG Kristofferson og Fårøvennen Arne Carlsson som aldri er blitt vist. Blant annet bildet av Ullmann i likkisten.

– Det finnes mange bøker om Bergman, men de er ofte akademiske og er analyser av hans verk. Dette er en bok som får frem gleden ved hans arbeid.

Ryktet om Bergman som

demonregissøren blir nyan-sert av Wanselius. De siste da-gene har Wanselius vært i Norge og hatt workshops stu-denter ved Institutt for scene-kunst i Gamlebyen i Fredrik-stad.

– Jeg opplevde ham aldri som skremmende, men uhyg-gelig krevende, det var han, sier Wanselius om Bergman og tilføyer tørt og lakonisk:

– Det kostet meg vel et ekte-skap, iblant var det jo jobbing dognet rundt.

Alvor og tøys

Wanselius mener også at Bergman ikke hadde så skar-pe kanter etter hvert som han ble eldre:

– Han var ikke så rabiat

LIV I KISTEN: Liv Ullmann lagde litt mer liv i kisten da hun leste Hollywood Reporter under en innspilling av Ansikt til Ansikt...
Foto: ARNE CARLSSON

KLAR TALE: Ingmar Bergman nølte aldri for å få det resultatet han ønsket. Her gir han regi til skuespillerne i det greske dramaet «Backantama», som ble satt opp både som opera og teater. Foto: BENGT WANSELIUS

BERGMANS FOTOGRAF: Bengt Wanselius
Foto: LINN CATHRIN OLSEN

lengre, selv om han kunne miste besinnelsen totalt om han ble avbrutt eller forstyrret under prøvene. Men det vesentlige er at Bergman ville ha ut det beste av menneskene han jobbet med, og for ham ville man gjerne flytte seg et steg opp i prestasjonsnivå.

Wanselius beskriver Bergman først og fremst som en leken person:

– Om det var et stort alvor i hans arbeid, så var det alltid tull og tøys i pausene. For ham var det også viktig å lokke frem det lekne hos skuespillerne, noe som er en forutsetning for å få frem kreativiteten hos dem.

Men at Bergmans verk er mørke, det innses Wanselius.

Og forfatteren av boken, Paul Duncan, gjorde en makaber oppdagelse under sin research med boken:

– Han leste om en mann som hadde sett Bergmans DVD-kolleksjon. Etterpå tok han livet av seg. Nå får man jo tro at denne karen slet fra før, men Bergman er mørk, så stemningen i filmene kan jo ha utløst noe hos denne personen, sier Wanselius.

Erland Josephson oppsummerer Ingmar Bergmans verk slik, ifølge Bengt Wanselius:

– Bergman var den som fikk fargen grå til å bli den mest underholdende i verden...

Fakta

■ ■ Bengt Wanselius (62) har jobbet som Ingmar Bergmans stillsfotograf siden 1985. Han har fotografert et 20-talls produksjoner, fra teater og opera til film og TV.

■ ■ Medlem av det svenske kulturrådet, og har undervist ved Stockholms Konstfack.

■ ■ Har vært professor i fotografi ved Universitetet i Göteborg.

■ ■ Stillsfotograf for fillegissører som Bille August, Liv Ullmann og Bo Widerberg.
■ ■ Han har i tillegg jobbet med internasjonale teatergissører som Arthur Miller og Andrei Wajda.

E-post: kirsti.hovland@vg.no